

Avrasiyanın yeni "yaşıl enerji" dəhlizi

İlham Əliyevin Gürcüstan səfərində yeni layihənin əsas istiqamətləri müəyyənləşdirildi

Mehriban qonşuluq münasibətləri və sadıq dostluq əlaqələri Azərbaycanla Gürcüstanın strateji tərəfdaşlığını getdikcə daha da gücləndirir. Çünki əməkdaşlığın davamlı inkişafını şərtləndirən mühüm amillər mövcuddur.

Bunu gücləndirən isə ölkə liderlərinin önəmli görüşləri, iki dost arasında imzalanmış mühüm sənədlər, qarşılıqlı səfərlərdir. Bütün bunlar ölkələrimizin bir-birinə daha yaxın olması və xalqlarımızın daha sıx dostluq etməsinə xidmət edir. Azərbaycanla Gürcüstanı həm də tarixi köklər birləşdirir və bu dostluğun çox qədim tarixi var. İki ölkə təkcə qonşu və dost deyil, həm də mühüm strateji tərəfdaşdır.

İlham Əliyevin Gürcüstana 11-ci səfəri

Prezident İlham Əliyevin Gürcüstana işgüzar səfəri iki ölkə arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 31-ci ildönümünə təsadüf etdi. Bu səfər qonşu və dost ölkələr arasındakı münasibətlərin inkişafına müsbət impuls verdi. Bu səfər İlham Əliyevin Gürcüstana sayca 11-ci səfəri oldu.

Bundan əvvəl ötən il oktyabrın 24-də dövlət başçısı Gürcüstana (Mçxetada) işgüzar səfərdə olub. Eyni zamanda bu il aprelin 7-də Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili ölkəmizə (Qəbələyə) işgüzar səfər edib. Bu iki səfər Azərbaycan Prezidentinin və Gürcüstan Baş nazirinin görüşlərinin müntəzəmliyini artırır, səfərlərin paytaxtlara deyil, bölgələrə həyata keçirilməsi kimi yeni bir ənənə yaradıb.

Ümumiyyətlə, iki ölkəni mehriban qonşuluq və tarixi dostluq əlaqələri, siyasi, iqtisadi, humanitar və digər sahələrdə strateji tərəfdaşlıq əlaqələri birləşdirir. 1996-cı il martın 8-də imzalanan "Azərbaycan Respublikası ilə Gürcüstan arasında dostluq, əməkdaşlıq və qarşılıqlı təhlükəsizliyin möhkəmləndirilməsi haqqında Müqavilə" isə ölkələrimiz arasında strateji tərəfdaşlığın təməlini qoyub.

İki ölkə arasında diplomatik əlaqələr 1992-ci il noyabrın 18-də qurulub. 1995-ci ilin fevralında Bakıda Gürcüstan səfirliyinin, 1996-cı ilin martında isə Tbilisidə Azərbaycan səfirliyinin açılışı ikitərəfli əlaqələrin inkişafına əlavə stimül verib.

Gürcüstan regionunda Azərbaycanın ön yaxın müttəfiqlərindən biridir. Gürcüstanla Azərbaycanı hər şeydən əvvəl Bakı-Supsa, Bakı-Tbilisi-Ceyhan, Bakı-Tbilisi-Ərzurum və TRACEKA kimi global enerji, nəqliyyat-kommunikasiya layihələri birləşdirir. Bununla paralel olaraq, GUAM, Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı və digər qurumlar daxilində əməkdaşlıq ikitərəfli strateji əlaqələri daha da möhkəmləndirib.

Bu gün isə Azərbaycan və Gürcüstan strateji tərəfdaşlıq mərhələsində geridə qoyaraq müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəliblər. Azərbaycan-Gürcüstan münasibətləri faktiki olaraq tərəflərin ortaq strateji maraqlarına söykənir. İldən-ildə möhkəmlənən bu əlaqələrin daha da inkişaf etməsi üçün böyük layihələr həyata keçirilir. İki dövlət arasındakı əlaqələr daim yüksələn xətt üzrə inkişaf edir.

31 illik uğurlu diplomatik münasibətlər, imzalanmış 125-dən çox sənəd

Dövlətlərarası əlaqələrimizin zəngin tarixi var. İki ölkə arasında diplomatik

münasibətlər 1992-ci il noyabrın 18-də qurulub. 2022-ci ildə münasibətlərimizin 30-cu ildönümü qeyd olunub. Qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanan Azərbaycan-Gürcüstan əlaqələri ötən illər ərzində dinamik inkişaf edib, ölkələrimiz arasında siyasi, iqtisadi, enerji, mədəni və digər sahələrdə səmərəli əməkdaşlıq formalaşmışdır.

Ali və yüksək səviyyədə çoxsaylı qarşılıqlı səfərlər həyata keçirilib, indiyədək ölkələrimiz arasında 125-dən çox sənəd imzalanmışdır. Həmçinin 2009-cu ildə Azərbaycanın Gürcüstanın Batumi şəhərində baş konsulluğu, 2013-cü ildən etibarən isə Gəncə şəhərində Gürcüstanın baş konsulluğu açılmışdır.

Ölkələrimiz arasında parlamentlər səviyyəsində də fəal əməkdaşlıq mövcuddur. Hər iki ölkənin qanunverici orqanlarında birgə işçi qrupları fəaliyyət göstərir.

Azərbaycan ilə Gürcüstan arasında beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində də qarşılıqlı dəstək göstərmək təcrübəsi var. BMT Baş Assambleyasının 2020-ci (3 sentyabr), 2021-ci (17 iyun) və 2022-ci ildə (8 iyun) keçirilmiş sessiyalarında "Abxaziya (Gürcüstan) və Cənubi Osetiyadan (Gürcüstan) məcburi köçkün və qaçqınların vəziyyəti barədə" qətnamələrə dair səsvermə zamanı Azərbaycan sözügedən sənədin lehinə səs verib.

3,4 milyard dollarlıq investisiya

İki dost ölkə arasındakı iqtisadi əməkdaşlıq getdikcə güclənir. Belə ki, 2022-ci ildə Azərbaycanla Gürcüstan arasında ticarət dövriyyəsi 771 milyon dollar təşkil edib, ikitərəfli ticarətin saldosu isə müsbət 500 milyon dollar olub.

Bu il yanvar-avqust aylarında ikitərəfli ticarət dövriyyəsi 612,87 milyon dolları ötürüb, ikitərəfli ticarətin saldosu isə müsbət 444 milyon dollar təşkil edib. Azərbaycanda 815 Gürcüstan investisiya şirkəti qurulmuşdur.

Ümumilikdə Gürcüstandan Azərbaycana 279 milyon, Azərbaycandan Gürcüstana isə 3,4 milyard dollar məbləğində investisiya qoyulub.

İki ölkənin tarixi İpək yolu üzərində yerləşməsi və birgə irimiqyaslı enerji, nəqliyyat layihələrinin icra edilməsi regiondan keçən yük axınının həcmi dəfələrlə artırır. Ölkələrimiz arasında uğurlu regional əməkdaşlıq münasibətləri çərçivəsində irimiqyaslı global enerji və nəqliyyat-kommunikasiya layihələrinin (Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft boru kəməri, Bakı-Tbilisi-Ərzurum qaz boru kəməri, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu və s.) reallaşdırılması bölgədə sülhə və sabitliyə xidmət edir.

Orta dəhlizin güclənməsinə xidmət edəcək layihə

Bu gün isə iki strateji tərəfdaş yeni reallıqlara uyğun müasir layihələr üzərində çalışır. Bu barədə liderlərin mətbuata bəyanatında İlham Əliyev ətraflı məlumat verərək dedi ki, gələcək planlar üzrə birmənalı əməkdaşlığın dərinləşməsinə hesablanmış gündəlik var.

Azərbaycan böyük məmnuniyyətlə Gürcüstanın yeni infrastruktur layihələrinin yaranmasında iştirak edə bilər: "Bu gün biz Anakliya limanının inşası ilə bağlı fikir mübadiləsi apardığımızı. Bildiyiniz kimi, Azərbaycanın Gürcüstanın Qara dəniz sahilində Kulevi limanı var, o limanın

genişləndirilməsi, əlbəttə ki, əməkdaşlığımızı daha da gücləndirəcək. Təbii ki, Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun aşırma qabiliyyətinin 5 dəfədən çox artırılması və yaxın gələcəkdə fəaliyyətə başlaması da, əlbəttə, Orta dəhlizin güclənməsinə xidmət göstərəcək".

Energetika sahəsində önəmli sahələrdən başqa bu gün iki dost ölkəni birləşdirəcək "Yaşıl enerji dəhlizi" layihəsi üzərində də iş gedir. Yaxın aylarda bu layihənin texniki-iqtisadi əsaslandırılması hazır olacaq. Bundan sonra konkret işlərə start veriləcək. Bu layihəyə böyük sərmayə qoyuluşu nəzərdə tutulur və beləliklə, "yaşıl enerji" dəhlizi, enerji kabeli inşa edilərək həm iki ölkənin, həm də tərəfdaş dövlətlərin enerji təhlükəsizliyini gücləndirəcək.

Xatırladaq ki, 2022-ci il dekabrın 17-də Buxarestdə "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan Hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş" in imzalanması bu imkanları daha da genişləndirib. Bununla Azərbaycan və Gürcüstan Avropaya "yaşıl enerji" körpüsü salmağa başlayır. 2027-ci ilədək istehsal olunacaq illik 3 qıqavat külək və 1 qıqavat günəş enerjisinin 80 faizi ixrac ediləcək. Bütövlükdə, hər iki ölkənin iqtisadiyyatın çox fərqli sahələrində əməkdaşlığı dərinləşməkdədir. Bu, Qafqazda dayanıqlı sülhün əldə edilməsi baxımından da vacib şərtlərdəndir.

Bir sözlə, bu gün Gürcüstanın və Azərbaycanın birlikdə və digər qonşu ölkələrlə birgə icra etdiyi layihələr təkcə Cənubi Qafqaz regionu üçün deyil, həm də Avrasiya üçün böyük mənə daşıyır: "Bizdə həm güclü siyasi iradə var, artıq yaradılmış güclü infrastruktur var. Ən əsas amil isə Gürcüstan-Azərbaycan dostluğu və strateji tərəfdaşlığıdır".

İlham Əliyevdən Ermənistanla daha bir mühüm təklif

Gürcüstanın Baş naziri İrakli Qaribaşvili də bunu təsdiq edərək bildirdi ki, Azərbaycan Gürcüstanın strateji tərəfdaşdır, dost ölkədir. İki ölkə arasında önəmli dostluq davam edir və İlham Əliyev bu işə çox böyük töhfələr verir. Bu dostluğun, qarşılıqlı möhkəmləndirilməsində Azərbaycan Prezidentinin böyük xidmətləri var.

Səfər çərçivəsində Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşması məsələsi də müzakirə mövzusu oldu. İlham Əliyev vurğuladı ki, Azərbaycan Qarabağ münaqişəsi başa çatandan sonra Ermənistanla sülh müqaviləsini imzalamağa hazır olduğunu bəyan edib. Çünki ölkəmiz regionda sülhün, təhlükəsizliyin təmin olunmasını istəyir.

Prezident dedi ki, üç il bundan əvvəl İkinci Qarabağ müharibəsinin nəticəsində Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edib, keçən ay isə 23 saatlıq antiterror tədbirləri ilə bütün ölkə üzrə suverenlik təmin olunub. İndi Ermənistanla imzalanaacaq sülh müqaviləsi üzərində fəal iş aparılır. Əgər buna nail olunsaydı, Cənubi Qafqazda tamamilə yeni bir siyasi vəziyyət yaranacaq. Cənubi Qafqaz ölkələri əməkdaşlığa üçtərəfli formata başlaya bilərlər. Bu da bir çox sahə üzrə əməkdaşlıqda ölkələrə uğur qazandıracaq.

"Nəqliyyat, enerji təhlükəsizliyi, ticarət, qarşılıqlı sərmayə qoyuluşu, bütün bunlar mümkündür. Sadəcə olaraq biz bundan məhrum idik, ona görə ki, Azərbaycan ərazilərinin bir hissəsi uzun illər işğal altında idi və təbii ki, bu vəziyyət imkan vermirdi ki, normallaşmaya doğru addımlar atılsın. İndi məqam gəlib çatıb və hesab edirəm ki, bu şans əldən vermək böyük səhv olar".

Hər zaman olduğu kimi, İlham Əliyev yenə də Ermənistanla düşüüyü mövcud ağır iqtisadi böhrandan qurtuluş yolu göstərdi. Bu, Azərbaycan Prezidentinin humanist siyasətinin növbəti göstəricisidir.

Qeyd edək ki, ötən həftə Ermənistanla növbəti zərbə də dəydi. Belə ki, Zəngəzur dəhlizi istiqamətində aparılan danışıqlarda öhdəliyini yerinə yetirmədiyi üçün Azərbaycanı alternativ yollara əl atmağa məcbur edən rəsmi İrəvan ötən həftə Azərbaycanla İran arasında imzalanan Anlaşma Memorandumu ilə çox mühüm şansını əldən vermiş oldu. İndi isə İlham Əliyev bir daha Hayastana yeni əməkdaşlıq təklif edir. Bu isə yalnız Azərbaycanın şərtləri əsasında imzalanacaq sülh müqaviləsindən keçir. Seçim yenə Ermənistanındır.

Rəşad BAXŞƏLİYEV,
"Azərbaycan"